

Єдиний державний екзамен з УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Пояснення до демонстраційного варіанта контрольних вимірювальних матеріалів єдиного державного екзамену 2024 року з УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

При ознайомленні з демонстраційним варіантом контрольних вимірювальних матеріалів (КВМ) ЄДЕ 2024 р. з української мови необхідно враховувати, що завдання, які містяться у ньому, не відображають всіх елементів змісту, які будуть перевірятися за допомогою варіантів КВМ 2024 року. Повний перелік елементів змісту, які можуть контролюватися на єдиному державному екзамені 2024 р., наведено в кодифікаторі елементів змісту і вимог до рівня підготовки випускників організацій загальної освіти для єдиного державного екзамену 2024 р. з української мови.

Призначення демонстраційного варіанта полягає в тому, щоб надати можливість будь-якому учаснику ЄДЕ і широкій громадськості скласти уявлення про структуру майбутніх варіантів КВМ, кількості завдань в тесті, про їх форму, рівень складності. Наведені критерії оцінки виконання завдань з розгорнутою відповіддю, що ввійшли в даний варіант, дають уявлення про вимоги до повноти і правильності запису розгорнутої відповіді.

Ці відомості дозволять випускникам виробити стратегію підготовки до ЄДЕ у 2024 році.

Демонстраційний варіант
контрольних вимірювальних матеріалів
єдиного державного екзамену 2024 року
з української мови

Інструкція щодо виконання роботи

Екзаменаційна робота складається з двох частин, що містять 27 завдань. Частина 1 містить 26 завдань, частина 2 – одне завдання.

На виконання екзаменаційної роботи з української мови відводиться 3,5 години (210 хвилин).

Відповідями до завдань 1-26 є цифра (число) або слово (кілька слів), послідовність цифр (чисел). Відповідь запишіть у зоні відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у бланк відповідей №1.

КВМ

Бланк

Відповідь:

А	Б	В	Г	Д
5	2	6	1	3

г:

7 5 2 6 1 3

Відповідь:

г: РАСКИДАТЬИСПУГАТЬ.

9 Р А С К И Д А Т Ь И С П У Г А Т Ь

Відповідь:

г: 1 2 4.

1 4 1 2 4

Завдання 27 частини 2 – твір за прочитаним текстом. Це завдання виконується на бланку відповідей №2.

Всі бланки ЄДЕ заповнюються яскравими чорними чорнилами. Допускається використання гелевої, або капілярної, або пір'яної ручки.

При виконанні завдань можна користуватися чернеткою. Записи у чернетці, а також у тексті контрольних вимірювальних матеріалів не враховуються при оцінюванні роботи.

Бали, одержані Вами за виконані завдання, сумуються. Намагайтеся виконати як можна більше завдань і набрати найбільшу кількість балів.

Після завершення роботи перевірте, щоб відповідь на кожне завдання у бланках відповідей №1 і №2 була записана під правильним номером.

Бажаємо успіху!

Частина 1

Відповідями до завдань 1-26 є цифра (число) або слово (кілька слів), послідовність цифр (чисел). Запишіть відповідь в поле відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ №1 справа від номера завдання, починаючи з першої клітинки, без пробілів, ком та інших додаткових символів. Кожну букву чи цифру пишуть в окремій клітинці відповідно до наведених у бланку зразків.

Прочитайте текст і виконайте завдання 1-3.

(1) Вітаміни – органічні речовини, необхідні для нормальної життєдіяльності організму, а також препарати, що містять такі речовини. (2) Вітаміни регулюють процеси обміну, відіграють велику роль у підвищенні опірності, вони тісно пов'язані з процесами росту і розвитку. (3) Лише деякі вітаміни утворюються в організмі, більшість з них надходить з їжею, <...> дуже важливо, щоб харчування було збалансованим і в організм надходила необхідна кількість вітамінів.

Укажіть речення, у яких правильно передається ГОЛОВНА інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

- 1) Лише деякі вітаміни утворюються в організмі, більшість з них надходить з їжею.
- 2) Необхідне збалансоване харчування, щоб в організм з їжею надходила необхідна кількість вітамінів, так як він сам виробляє не всі вітаміни.
- 3) Організм виробляє достатню кількість вітамінів для здорового життя.
- 4) Вітаміни – органічні речовини, необхідні для нормальної життєдіяльності організму.
- 5) Організм виробляє не всі вітаміни, тому дуже важливо, щоб харчування було збалансованим і в організм з їжею надходила необхідна кількість вітамінів.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в третьому реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

наприклад,

однак

тому

так як

лише

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, у якій наводиться значення слова ОРГАНІЗМ. Визначте значення, у якому це слово вживається у першому (1) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Організм, -у, ч.

1. Будь-яке живе тіло, істота. // Фізична або психофізична будова живого тіла, істоти.

2. *перен.* Неподільно зв'язані в одне ціле частини чого-небудь.
3. Складно організована єдність, цілісність.

Відповідь: _____.

4. В одному з наведених нижче слів допущено помилку в постановці наголосу: **НЕПРАВИЛЬНО** виділена буква, що позначає наголошений голосний звук. Випишіть це слово.

неСТИ
корИСний
квартАл
хОджу
вИпадок

Відповідь: _____.

5. В одному з наведених нижче речень **НЕПРАВИЛЬНО** вжито виділене слово. **Виправіть лексичну помилку, дібравши до виділеного слова паронім. Запишіть дібране слово.**

Над «Енеїдою» Котляревський працював **НА ПРОТЯЗІ** 27 років.

У Павла Сергійовича був постійний **АБОНЕМЕНТ** на концерти в консерваторію.

Машини сигналізували їм, порушуючи **ПОСТАНОВУ** міськради про заборону звукових сигналів.

Ночі ставали холодними і **ВІТРЯНИМИ**.

Прозвучав **НАСТІЙЛИВИЙ** дзвінок.

Відповідь: _____.

6. Відредагуйте речення: виправте лексичну помилку, **вилучивши зайве** слово. Випишіть це слово.

Мені терміново треба було написати мою автобіографію.

Відповідь: _____.

7. В одному з наведених нижче слів порушено норму при відмінюванні числівника. Виправте помилку і запишіть це слово правильно.

шестидесяти
двомастами
п'ятьмастами
вісьмох
вісьмастами

Відповідь: _____.

8. Установіть відповідність між граматичними помилками і реченнями, в яких вони допущені: до кожної позиції першої колонки доберіть відповідну позицію з другої колонки.

ГРАМАТИЧНІ ПОМИЛКИ	РЕЧЕННЯ
<p>А) неправильне вживання числівника з іменником</p> <p>Б) неправильне введення дієприкметникового звороту</p> <p>В) тавтологія</p> <p>Г) неправильна побудова складних речень</p> <p>Д) помилка у вживанні прийменника</p>	<p>1) Відповідно наказу аудиторська фірма перевірила звітність банку.</p> <p>2) Шевченко говорить, що після реформи добра не буде і щоб не ждали сподіваної волі.</p> <p>3) Зустрінемося біля школи о першій годині.</p> <p>4) Ми вивчаємо творчість поетів-шістдесятників уже два місяця.</p> <p>5) Ти знайшов собі дорогу, ти знайшов собі мету.</p> <p>6) Тому нам слід задуматися над нашим підкоренням планети.</p> <p>7) Він так ніколи не чекав вечірньої години, як того душного дня.</p> <p>8) Ми милувалися картиною бушуючого моря біля наших ніг.</p> <p>9) Найпрекрасніші і в той же час найщасливіші ті люди, хто прожив своє життя, дбаючи про інших.</p>

Запишіть у таблицю вибрані цифри під відповідними буквами.

Відповідь:

А	Б	В	Г	Д

9. Укажіть варіанти відповідей, у яких у всіх словах одного рядка пропущена одна й та сама буква. Запишіть номери відповідей.

- 1) кр..ваций, др..жати, тр..вога
- 2) п..сати, кл..котіти, в..шневий
- 3) ч..р..вик, прав..дний, ш..рокий
- 4) ш..л..стіти, ш..рокий, к..шеня
- 5) д..ректор, д..пломат, к..сіть

Відповідь: _____.

10. Укажіть варіанти відповідей, у яких у всіх словах одного рядка пропущена одна й та сама буква. Запишіть номери відповідей.

- 1) ..рівняти, ..цідити, ..сунути
- 2) ..косити, ..носити, ..рівняти
- 3) пр..крашати, пр..жорстокий, пр..спокійно
- 4) пр..подобний, пр..погано, пр..зирливий
- 5) бе..турботний, ро..кривати, ..казати

Відповідь: _____.

11. Укажіть варіанти відповідей, у яких в усіх словах одного рядка пропущений м'який знак. Запишіть номери відповідей.

- 1) пишаєт..ся, встан..мо
- 2) поклич..те, прокин..ся
- 3) ін..жир, пан..ство
- 4) пісен..ка, т..мяний
- 5) парасол..ці, на полян..ці

Відповідь: _____.

12. Укажіть варіанти відповідей, у яких у всіх словах одного рядка пропущений апостроф. Запишіть номери відповідей.

- 1) без..іменний, м..язи
- 2) верб..я, без..язикий
- 3) мавп..ячий, дит..ясла
- 4) возз..єднатися, арф..яр
- 5) р..ясний, рум..яний

Відповідь: _____.

13. Визначте речення, в якому **НЕ** зі словом пишеться разом. Розкрийте дужки і випишіть це слово.

Сам (НЕ)ЗЧУВСЬ, як зародилось, зазоріло кохання.

Давній біль (НЕ)ПРИПАВ порохом забуття.

Від глибочезних протитанкових ровів (НЕ)ЗАЛИШИЛОСЯ й сліду.

У нас немає дому, який у грізні роки Великої Вітчизняної війни (НЕ)ДАВ би країні воїна.

Ледь-ледь ворухать вусиками колоски і наче перешіптуються про те, щоб (НЕ)ЗРОНИТИ на землю жодної зернини.

Відповідь: _____.

14. Визначте речення, у якому обидва виділених слова пишуться разом. Розкрийте дужки і випишіть ці два слова.

ІЗ(ЗА) лісу, З(За) туману місяць випливає, червоніє, круглолиций, горить, а не сяє.

ЩО(Б) дорогу скоротити, (У)ВЕЧЕРІ в снігах лягає.

ЯК(БИ) хотілося запримітити, звідки вона зірвалася й куди МАЛА(Б) упасти, спіткнувшись на рівному місці.

В криницю старості не заглядай, ПРО(ТЕ), яким ти будеш, (НЕ)ГАДАЙ.

Дівча стояло і співало ПРО(ТЕ), що радості (ЗА)МАЛО.

Відповідь: _____.

15. Укажіть всі цифри, на місці яких пишеться **НН**.

Сонячне світло і тепло було наповне(1)е для мене великої сили, що і потугу воно давало для пророства(2)я числе(3)ої різнокольоровоцвітучої росли(4)ості, травам різним і соки життєдайні деревам усім, щоб вони листом зеленим укривалися і цвітом цвіли та плодоносили.

Відповідь: _____.

16. Розставте розділові знаки. Укажіть два речення, в яких потрібно поставити **ОДНУ** кому. Запишіть номери цих речень.

- 1) Вірш починається не з великої літери а з великого болю...

- 2) Світлосяйною хвилею хлюпнуло по верхівках дерев замиготіло застрибало по кущах.
- 3) Весільний обряд складається з трьох частин а саме заручин сватання й весілля.
- 4) Хлопчина відповідав цивільним зі спокоєм з гідністю і дотепністю бувалою солдата.
- 5) Кобзарі та бандуристи народні митці.

Відповідь: _____.

17. **Розставте розділові знаки:** укажіть цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Не дослухавши до кінця казку (1) я засинав (2) а уві сні до мене приходили відважний Котигорошко (3) і кмітливий Івасик-Телесик.

Відповідь: _____.

18. **Розставте розділові знаки:** укажіть цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Кажуть (1) море (2) синє і зелене (3) більше за Дніпро і за Дунай.

Відповідь: _____.

19. **Розставте розділові знаки:** укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Безкраї лани (1) зеленого збіжжя (2) що саме красувалося у той час (3) дрімали серед тихої ночі.

Відповідь: _____.

20. **Розставте розділові знаки:** укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Даринці вже здається (1) що минуло бозна-скільки часу (2) що вже й ніч скоро збіжить (3) а мати все пореється.

Відповідь: _____.

21. Знайдіть речення, у яких **кома ставиться** відповідно до одного й того ж правила пунктуації. Запишіть номери цих речень.

1) Справжній учень повинен завжди точно виконувати те, що він обіцяв, цінувати не тільки свій час, а й чужий. 2) Звичку завжди і в усьому бути точним треба виробляти в собі змалку. 3) Тоді вона стане твоєю другою вдачею. 4) Пам'ятай: неточність – це насамперед нечемність. 5) Виявляючи неточність, ти показуєш не увагу до товаришів. 6) Запізнюючись на призначений час, ти примушуєш себе чекати. 7) Отже, ти примушуєш свого товариша витратити даремно дорогі хвилини (О. Дорохов)

Відповідь: _____.

Прочитайте текст і виконайте завдання 22-27.

1) Ти стежив за матір'ю – як ступає по підлозі, як всміхається, як тримає вже посічену сивиною голову... 2) Але найбільш частіше, мабуть, твій зір ловив її проворні руки. 3) Навіть тоді, коли не мали ніякого діла, материні руки не зоставалися в абсолютному спокої, вони легенько ворушилися, як ворущатся під водою стебла водяних лілій від ледь чутної течії. 4) То, траплялось, вони двома птицями, що творили спільний політ, летіли поперед матері, наче ваблячи, закликаючи її до польоту! 5) І невсипно працювали. 6) Жодної хвилячки не відаючи відпочинку, материні руки знаходили роботу. 7) Вони владарювали на припічку, в печі, на комині, на миснику... 8) Так багато в житті переробивши, вони не зупинялись, не могли зупинитись, а постійно священно діяли. 9) Не було, либонь, такого, чого б вони не вмiли! 10) Вранці вмивали її смагляве обличчя, тягнули воду з криниці, несли відро до хати, ставили на лаві; брали дрівцята, розпалювали вогонь, чистили картоплю, сипали в горщик, заливали водою, солили, рогачем сунули в піч ближче до вогню; місили в діжці тісто, викочували круглі паляниці і, поклавши їх на широку дерев'яну лопату, вмiло закидали в піч; а як ніжно обіймали, голубили, пестили. 11) І завжди пахли чимось... 12) Чи свіжовипраною й щойно випрасуваною білизною; або пшеничним борошном і гарячим хлібом, а то кропом, і петрушкою, і терпким гудинням огірків; або яблуками, грушами і медом – у Спасівку, а то просто вітряним осіннім полем, або шпарким морозцем і снігом, або першими весняними бруньками. 13) Десь поїхавши, тримав у пам'яті образ матері. 14) І образ її рук, таких рідних, ніжних, щедрих, яким судилась вічна, невсипуща робота. 15) І вгадувалися запахи, які, либонь, вони збирали так, як бджілка збирає по квітках найрізноманітніший запашний мед.

(За Є. Гуцалом)

22. Які з висловлювань відповідають змісту тексту? Укажіть номери відповідей.

- 1) Материні руки не зоставались в абсолютному спокої: вони завжди працювали.
- 2) Не було такого, чого б не вмiли материні руки.
- 3) Материні руки завжди пахли гарячим хлібом.
- 4) Материні руки завжди пахли чимось.
- 5) Головний герой, десь поїхавши, тримав у пам'яті образ матері.

Відповідь: _____.

23. Які з перерахованих тверджень є правильними? Укажіть номери відповідей.

Які з перерахованих тверджень є правильними? Укажіть номери відповідей.

- 1) У реченнях 2-8 подано опис.
- 2) Переважаючий тип тексту – опис.
- 3) Переважаючий тип тексту – розповідь.
- 4) У реченнях 1-3 подано роздум.
- 5) Речення 13-15 містить роздум.

Відповідь: _____.

24. З 10 речення випишіть синоніми.

Відповідь: _____.

25. Серед речень 1-7 знайдіть те, яке пов'язане з попереднім за допомогою заперечного займенника. запишіть номер цього речення.

Відповідь: _____.

Прочитайте фрагмент рецензії, складеної на основі тексту, який Ви аналізували, виконуючи завдання 22-25. У цьому фрагменті розглядаються мовні особливості тексту.

Деякі терміни, використані в рецензії, пропущені. Вставте на місця пропусків (А, Б, В, Г) цифри, що відповідають номерам термінів зі списку. Запишіть під кожною літерою відповідну цифру.

26. «Автор з любов'ю змальовує образ рідної матері, використовуючи такі тропи, як (А)_____ (зір ловив у реченні 2), (Б)_____ (її рук, таких рідних, ніжних, щедрих у реченні 14), та синтаксичні засоби виразності: (В)_____ (речення 1, 10, 12), (Г)_____ (речення 2, 9, 15)».

Список термінів:

- 1) епітети
- 2) вставні слова
- 3) порівняння
- 4) епіфора
- 5) анафора
- 6) складні речення
- 7) ряди однорідних членів речення
- 8) прості речення
- 9) метафора

Відповідь:

А	Б	В	Г
---	---	---	---

Не забудьте перенести всі відповіді у бланк відповідей №1 згідно з інструкцією щодо виконання роботи.

Частина 2

Для відповіді на це завдання використовуйте БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ №2.

26. **Напишіть твір за прочитаним текстом.**

Сформулюйте одну з проблем, поставлених автором тексту.

Прокоментуйте сформульовану проблему. Введіть у коментар два приклади-ілюстрації з прочитаного тексту, які, на Вашу думку, важливі для розуміння проблеми вихідного тексту (уникайте надмірного цитування). Дайте пояснення до кожного прикладу-ілюстрації. Укажіть смисловий зв'язок між прикладами-ілюстраціями та проаналізуйте його.

Сформулюйте позицію автора (оповідача).

Сформулюйте і обґрунтуйте своє ставлення до позиції автора (оповідача).

Обсяг твору – не менше 150 слів.

Робота, написана без опори на прочитаний текст (не за даним текстом), не оцінюється. Робота оцінюється 0 балів, якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів.

Твір пишеться акуратно, розбірливим почерком.